

Od aprila 2018. godine u jezeru Nula u Varešu planira se vršiti testiranje prototipa bagera za podvodno rudarenje. Građanima Bosne i Hercegovine, prvenstveno Vareša VAMOS testiranje je predstavljeno kao "EU megaprojekat" koji "Zamrli Vareš vraća u život". Ali naprotiv...

VAMOS garantuje zagađenje okoliša, a u Varešu se planiraju vršiti mjerenja zagađenja. Jedini razlog prevoza robota od mjesta proizvodnje u Engleskoj, do Vareša u Bosni i Hercegovini, jeste prikupljanje podataka o efikasnosti stroja i razmjerama zagađenja okoliša pa VAMOS robota na dalekom putu prati i postrojenje za monitoring utjecaja na okoliš. Kako se radi o sasvim novoj tehnologiji, razmjere utjecaja na okoliš ove alternativne metode rudarenja su krajnja nepoznanica i samim autorima projekta koji reklamiraju mogućnost manjeg utjecaja u odnosu na konvencionalno rudarenje zbog smanjenih vibracija i emisija prašine ali predviđaju zagađenje podzemnih voda, te upozoravaju i na mogućnost izljeva toksičnih hemikalija u vodu, te pokretanja klizišta.

Čak i da se ne dogodi nikakvo prosipanje toksičnih hemikalija, što je teško vjerovatno jer se radi o prototipnom stroju koji bi se podvrgnuo jako velikom pritisku, samo kopanje rude na dnu jezera Nula dovelo bi do oslobađanja pola periodnog sistema elemenata u jezero, što bi imalo katastrofalne posljedice na vodu u jezeru Nula i rijeci Stavnji.

Jezero Nula nije kreirao samo mali potok koji se ulijeva u jezero nego i veliki broj izvora koji su otvoreni usput, duboko je više od 100m i vrlo je važan dio sistema podzemnih voda. Bilo kakvo onečišćenje jezera predstavlja opasnost zagađenja izvora pitke vode oko Vareša.

Kraj života u jezeru Nula?

Jezero Nula redovito se poribljava već dvadeset godina, a ribe su iznimno osjetljive na promjene pH vrijednosti, zamućenje i promjene sastava vode. Izvjesno je da ribe ne bi ni preživjele VAMOS testiranje ili bi naknadno trovale građane Vareša i Breze teškim metalima i hemikalijama.

Kupanje na Nuli

Jezero Nula se od nastanka koristi kao kupalište i bez obzira na table upozorenja ili zabrane roditelja gotovo da nema mlade osobe iz Vareša koja se nije kupala "na Nuli". U Nuli se plivalo i kad je bila prljava bara na dnu rudnika, a danas je Nula čišća i ljepša nego ikad. Branili mi to ili ne, bila Nula čista ili ne, iskustvo nam govori da će se vareška djeca i u budućnosti kupati u jezeru Nula. VAMOS testiranje imalo bi katastrofalne posljedice na fizikalne i kemijske karakteristike vode, a zatim i na zdravlje građana Vareša.

Odkud Vareš kao partner u "EU megaprojektu"?

VAMOS je Varešanima predstavljen velikim riječima. EU megaprojekat, zaštita okoliša, najsuvremenija oprema rudarenja,...

VAMOS nije projekat Evropske Unije, nego projekat evropskih proizvođača bagera koji su aplicirali i dobili sredstva iz Horizon 2020 programa Evropske komisije.

VAMOS nije “najsuvremenija oprema rudarenja” nego samo prototip i najneispitanija oprema rudarenja.

VAMOS u Varešu je suprotnost zaštiti okoliša.

Radi čega da trujemo vodu, ribe i djecu i da li smo miševi za testiranje novih tehnologija? Predstavnici VAMOS projekta Varešu nisu niti obećavali nikakav boljitak ali bombastičnim naslovima u domaćim medijima o “vraćanju života u zamrli Vareš” i “najsuvremenijim tehnologijama rudarenja”, među Varešanima se stvorio dojam o ponovnom pokretanju rudnika i zapošljavanju, te je VAMOS sasvim pogrešno doživljen kao nešto što je dobro za Vareš.

VAMOS je možda dobra poslovna ideja za proizvođače stroja jer se radi o podvodnom bageru, koji uz pomoć hidrostatskog pritiska izbacuje rudu na površinu vode, voda apsorbuje zvuk i prašinu tako da se očekuje i manji otpor lokalnog stanovništva koje ne vidi šta se dešava pod vodom. Ali VAMOS nije vareška ideja i u Vareš ne donosi ništa dobro. VAMOS metoda rudarenja u Varešu nije ni moguća iz razloga što je jezero Nula voda sa stalnim tokom koji nije moguće zaustaviti, a bivši rudnik Smreka ne smatra se ni perspektivnim za daljnju eksploataciju.

Realizacijom VAMOS projekta u Varešu bi se prekršila sva opća načela Zakona o vodama FBiH.

Pored 32.000 eura za Fondaciju jedino što bi Vareš dobio od VAMOS projekta jeste da bi poslao poruku da je nekada bio rudarski gigant, a da je sada pogodan za testiranje novih tehnologija i monitoring utjecaja na okoliš i stanovništvo pa bi se slične prilike za Vareš mogle otvoriti i u budućnosti.

Izvor: mojaokolina.ba